Isabel Allende

Maya

OVERSATT FRA SPANSK AV
Kari og Kjell Risvik

BOKKLUBBEN

Tell me, what else should I have done?
Doesn't everything die at last, and too soon?
Tell me, what is it you plan to do
with your one wild and precious life?

Mary Oliver (The Summer Day)

SOMMER

(Januar, februar, mars)

For en uke siden slo bestemoren min armene rundt meg på flyplassen i San Francisco, og uten å felle en tåre gjentok hun at om jeg hadde livet kjært, måtte jeg ikke ta kontakt med noen før vi var sikre på at fiendene mine ikke lenger lette etter meg. Min Nini er paranoid, som innbyggerne i Den uavhengige folkerepublikken Berkeley gjerne er, forfulgt som de er av styresmaktene og romvesener, men i mitt tilfelle overdrev hun ikke, for der kan man ikke være for forsiktig. Hun ga meg en notatbok på hundre sider, så jeg kunne føre dagbok som jeg hadde gjort fra jeg var åtte til jeg var femten, da alt skar seg for meg. «Du kommer til å få rikelig tid til å kjede deg, Maya. Bruk den til å skrive ned alt det grenseløst tåpelige du har gjort, så får du kanskje grep om det,» sa hun. Det finnes flere dagbøker etter meg, forseglet med industritape, som bestefaren min hadde liggende nedlåst i skrivebordet sitt, og som Nini nå har i en skoeske under sengen. Dette skulle bli notatbok nr. 9. Nini mener de vil komme til nytte når jeg går til psykoanalyse, for de inneholder nøklene til å løse knutene i min personlighet, men hvis hun hadde lest dem, ville hun ha skjønt at de inneholder en haug med skrøner som ville ha villedet selveste Freud. Egentlig ser bestemoren min med mistro på fagfolk som tar timebetaling, siden de ikke vil være tjent med raske resultater. Hun er imidlertid villig til å gjøre et unntak for psykiatere, for en av

dem hjalp henne ut av depresjonen og magiens fallgruver, da hun hadde fått det for seg at hun kunne stå i forbindelse med de døde.

Jeg puttet notatboken i ryggsekken for ikke å fornærme henne. Det falt meg ikke inn at jeg skulle bruke den, men rett skal være rett, tiden faller lang her, og skriving er et bra tidsfordriv. Denne første uken i eksil har vært drøy for meg. Jeg befinner meg på en øy som er nesten usynlig på kartet, midt i tjukkeste middelalderen. Det er ingen lett sak å skrive om livet mitt, for jeg vet ikke hvor mye jeg husker, og hvor mye som er et fantasiprodukt. Den rene og skjære sannheten kan være kjedelig, så før jeg vet ordet av det, gjør jeg en vri på den eller overdriver, men jeg har bestemt meg for å rette opp den skavanken og lyve minst mulig heretter. Så her sitter jeg da, nå som selv yanomamo-indianerne i Amazonas bruker datamaskiner, og skriver for hånd. Det går tregt, og jeg bruker visst kyrilliske bokstaver, for jeg klarer ikke selv å tyde dem, men det må vel bedre seg fra side til side. Det er med skriving som det er med sykling: Man glemmer det ikke, selv om det skulle ha gått noen år siden sist man drev med det. Jeg prøver å ta det i kronologisk rekkefølge, for en viss orden må det være, og jeg tenkte at det skulle gå greit, men jeg mister tråden, jeg roter meg bort, og jeg kommer til å tenke på noe viktig flere sider lenger ut, når det er umulig å føye det inn. Hukommelsen min går i ringer, i spiraler, i saltomortaler.

Jeg er Maya Vidal, nitten år, hunkjønn, ugift, uten kjæreste, og det skyldes manglende anledninger, ikke at jeg er så kresen, født i Berkeley, California, amerikansk pass, inntil videre i dekning på en øy på den sørlige halvkule. De kalte meg Maya fordi Nini er fascinert av India, og foreldrene mine kom ikke på noe annet navn, enda de hadde ni måneder på seg til å tenke

seg om. På hindi betyr Maya trolldom, illusjon, drøm, og det har ikke akkurat noe med min personlighet å gjøre. Attila ville ha passet bedre, for der jeg setter min fot, gror det ikke lenger gress. Historien min begynner i Chile hos bestemoren min, Nini, lenge før jeg selv ble født, for hvis hun ikke hadde emigrert, ville hun ikke ha forelsket seg i Popo eller slått seg ned i California, min far ville ikke blitt kjent med min mor, og jeg ville ikke vært jeg, men en helt annen ung chilensk jente. Hvordan jeg er? En meter og åtti, femtiåtte kilo når jeg spiller fotball og en god del mer når jeg er slapp, jeg har sterke ben, klossete hender, øynene er blå eller grå, alt etter tiden på dagen, og jeg tror jeg er blond, men jeg er ikke sikker, for jeg har ikke sett det naturlige håret mitt på flere år. Jeg har ikke arvet bestemors eksotiske utseende, med den olivenfargede huden og de mørke ringene under øynene som gir henne en så depravert fremtoning, og heller ikke min fars, for han er kjekk som en toreador og like forfengelig, og jeg ligner heller ikke på bestefaren min – min herlige Popo – for dessverre er han ikke min biologiske forfader, han er Ninis andre mann.

Jeg slekter på mor, iallfall når det gjelder størrelse og farge. Hun var ingen lapplandsprinsesse, som jeg trodde før jeg kom til skjells år og alder, men en dansk flyvertinne, som far – yrkesflygeren – forelsket seg i i luften. Han var for ung og fattig til å gifte seg, men han satte seg i hodet at hun var kvinnen i hans liv, og han forfulgte henne så seigt og utholdende at hun til slutt ikke orket å stå imot mer. Eller kanskje hun ble gravid. Nok om det, de giftet seg og angret på under en uke, men holdt sammen til jeg ble født. Noen dager etter min fødsel, mens hennes mann var ute og fløy, pakket moren min koffertene, tullet meg inn i et pledd og tok en taxi hjem til svigerforeldrene sine. Min Nini var i San Francisco og protesterte mot Gulfkrigen, men Popo var hjemme og tok imot den bylten hun rakte ham, uten

nærmere forklaring, før hun skyndte seg ut til taxien som sto og ventet. Barnebarnet var så lite og lett at bestefaren kunne holde det i én hånd. Litt senere postet den danske kvinnen skilsmissepapirene og i samme slengen sa hun fra seg foreldreretten til datteren. Min mor heter Marta Otter, og jeg ble kjent med henne den sommeren jeg fylte åtte år, da besteforeldrene mine tok meg med til Danmark.

Jeg befinner meg i Chile, hjemlandet til min bestemor Nidia Vidal, der havet eter jorden i store jafs, og det søramerikanske kontinentet smuldrer opp i øyer. Nærmere bestemt, jeg er i Chiloé, en del av provinsen Región de los Lagos, mellom den 41. og 43. sørlige breddegrad, et øyrike på omtrent ni tusen kvadratkilometer, med cirka to hundre tusen innbyggere, samtlige kortere enn jeg. På mapudungun, språket til urbefolkningen, betyr Chiloé cáhuilenes land – en cáhuil er en skrålende måke med svart hode, men det burde heller hett trærnes og potetenes land. Foruten Isla Grande, der de største byene ligger, er det mange småøyer, og flere av dem er ubebodde. Noen av øyene ligger i klynger på tre eller fire, og så tett at de ved lavvann henger sammen, men jeg var ikke så heldig å havne på en av disse, jeg bor tre kvarter med motorbåt og smul sjø fra nærmeste landsby.

Reisen fra det nordlige California til Chiloé begynte i den flotte gule Volkswagenen til bestemoren min, som har fått sytten bulker siden 1999, men går som en Ferrari. Jeg dro av sted midtvinters, en av de blåsende regnværsdagene da San Francisco-bukten mister fargene og landskapet ser ut som det er tegnet med fjærpenn, hvitt, svart, grått. Bestemoren min kjørte som hun kjører, rallende, klamret til rattet som til et livbelte, med blikket festet på meg mer enn på veien, opptatt med å gi meg de siste instruksene. Hun hadde ennå ikke for-

klart hvor hun egentlig hadde tenkt å sende meg. Chile var det eneste hun hadde sagt da hun skisserte planen for hvordan jeg skulle forsvinne. I bilen røpet hun detaljene og ga meg en billig turistguide.

– Chiloé? Hva er det for et sted? spurte jeg.

– Der finner du all informasjonen du trenger, sa hun og pekte på boken.

– Det virker da veldig avsides …

– Jo lenger bort du kommer, desto bedre. I Chiloé har jeg en venn, Manuel Arias, den eneste her i verden, bortsett fra Mike O'Kelly, som jeg kunne be om å holde deg skjult i et par år.

– Et par år! Du er ikke riktig klok, Nini!

– Hør nå her, jenta mi, det hender at man ikke har noen styring med sitt eget liv, da tingene bare skjer. Dette er en av disse stundene, sa hun med nesen klistret til frontruten mens hun prøvde å orientere seg og vi kjørte rundt i blinde i et virvar av motorveier.

Vi kom til flyplassen i siste liten og skiltes uten sentimentale følelsesutbrudd, og det siste bildet jeg har av henne, er folkevognen som rullet nysende bort i regnværet.

Jeg reiste i flere timer til Dallas, inneklemt mellom vinduet og en diger dundre som luktet ristede peanøtter, og så på et annet fly i ti timer til Santiago, våken og sulten, mens jeg mintes, tenkte og leste boken om Chiloé, som priste landskapets prektighet, trekirkene og landlivet. Jeg var skrekkslagen. Den 2. januar dette året, som var 2009, grydde med en oransje himmel over de fiolette Andesfjellene, definitive, evige, veldige, og flygerens stemme som opplyste om at vi gikk inn for landing. Snart foldet det seg ut en grønn dal, rekker med trær, spredte jorder, og i det fjerne Santiago, der bestemoren min og far var født, og der en gåtefull del av min families historie finnes.

*

Jeg vet svært lite om bestemors fortid, som hun bare en sjelden gang har sagt noe om, som om livet hennes hadde begynt da hun ble kjent med Popo. I 1974, i Chile, døde hennes første mann, Felipe Vidal, noen måneder etter militærkuppet som styrtet den sosialistiske regjeringen til Salvador Allende og innførte diktatur i landet. Da hun ble enke, fant hun ut at hun ikke ville leve i et undertrykkende regime og emigrerte til Canada med sin sønn Andrés, min pappa. Det er ikke stort han har hatt å tilføye til historien, for han husker lite av oppveksten, men han akter og ærer fremdeles sin far, som det nå bare finnes tre fotografier av. «Vi skal vel ikke tilbake mer?» hadde Andrés sagt på flyet som førte dem til Canada. Det var ikke et spørsmål, men en anklage. Han var ni år, var blitt brått moden de siste månedene og ville ha forklaringer, for han skjønte at moren prøvde å skjerme ham med halvsannheter og løgner. Han hadde med fatning tatt imot nyheten om farens plutselige hjerteinfarkt, og at han var blitt begravd uten at han hadde sett liket og tatt farvel. Litt senere satt han på et fly med kurs for Canada. «Klart vi skal tilbake, Andrés,» bedyret moren, men han trodde ikke noe på det.

I Toronto ble de møtt av frivillige fra Flyktningkomiteen, som skaffet dem passende klær og plasserte dem i en møblert leilighet med oppredde senger og fullt kjøleskap. De tre første dagene, så lenge forsyningene varte, satt mor og sønn innestengt, skjelvende av ensomhet, men den fjerde dagen fikk de besøk av en sosialarbeider som snakket godt spansk og opplyste om de velferdsordningene og rettighetene som alle Canadas innbyggere hadde krav på. Først fikk de et lynkurs i engelsk, og gutten ble innmeldt på den rette skolen, så fikk Nidia seg jobb som sjåfør for å slippe noe så ydmykende som å ta imot almisser fra staten uten å jobbe. Det var den minst egnede job-

ben min Nini kunne ha fått, for om hun er en elendig sjåfør i dag, var hun verre da.

Den korte kanadiske høsten måtte vike for en polarvinter, helt super for Andrés, som nå ble kalt Andy, som oppdaget lykken ved å stå på skøyter og ski, men uutholdelig for Nidia, som ikke fikk varmen i kroppen og ikke kom over sorgen over å ha mistet mannen og hjemlandet. Stemningen ble ikke bedre da en nølende vår meldte sin ankomst, heller ikke med blomstene, som skjøt opp som en hildring på en eneste natt, der det før hadde vært hardtråkket snø. Hun følte seg rotløs og levde med pakket koffert, ventet bare på en anledning til å vende hjem til Chile straks diktaturet var over. Hun kunne jo ikke ane at det skulle vare i seksten år.

Nidia Vidal ble boende i Toronto i et par år og talte dagene og timene helt til hun ble kjent med Paul Ditson II, Popo, som underviste ved University of California i Berkeley, og som hadde tatt turen til Toronto for å holde en forelesningsrekke om en planet som ikke var så god å finne, og hvis eksistens han prøvde å bevise ved hjelp av noen poetiske beregninger og tankesprang. Popo var en av de få afroamerikanske astronomene innen et fagområde der et overveldende flertall er hvite, en av de fremste på sitt felt og forfatter av flere bøker. Som ung mann hadde han tilbrakt et år ved Turkanasjøen i Kenya, hvor han hadde studert de gamle megalittene i distriktet og utviklet en teori, basert på arkeologiske funn, som gikk ut på at disse basaltsøylene var astronomiske observatorier, og at de var blitt brukt tre hundre år før den kristne tidsregningen for å bestemme borana-folkets månekalender, som fremdeles var i bruk blant gjeterne i Etiopia og Kenya. I Afrika hadde han lært seg å observere himmelen fordomsfritt, og det var da han fattet mistanke om at det fantes en usynlig planet, som han

siden speidet forgjeves etter på himmelen med de kraftigste teleskoper.

Universitetet i Toronto innlosjerte ham i en suite for gjestende akademikere og leide en bil til ham gjennom et byrå, og slik gikk det til at det ble Nidia Vidal som skulle kjøre ham rundt under oppholdet. Da han fikk vite at sjåføren var chilener, fortalte han at han hadde vært på observatoriet La Silla i Chile, og at man på den sørlige halvkulen kunne se stjernebilder som er ukjente på den nordlige, som galaksene Magelláns lille sky og Magelláns store sky, og at nettene noen steder er så klare og klimaet så tørt at de er ideelle for den som vil studere himmelhvelvet. Slik ble det oppdaget at galaksene grupperer seg i mønstre som minner om spindelvev. Ved en av de tilfeldighetene som kan se ut som de er hentet fra en roman, hadde han avsluttet sitt besøk i Chile akkurat den dagen i 1974 da hun og sønnen reiste til Canada. Det skulle ikke forundre meg om de hadde vært samtidig på flyplassen og ventet på hvert sitt fly, uten å kjenne hverandre, men etter hva de selv sier, ville det ha vært umulig, for han ville ha festet seg ved en så vakker kvinne, og hun ville også ha sett ham, for en svart mann vakte oppsikt i den tidens Chile, især en så høy og flott som Popo.

For Nidia skulle det ikke mer til enn en formiddag bak rattet i Toronto med den passasjeren i baksetet for å skjønne at han hadde den sjeldne kombinasjonen av en briljant hjerne og en drømmers fantasi, men var helt blottet for den sunne fornuften som hun selv kunne skryte av. Min Nini klarte aldri å forklare hvordan hun kunne komme til en slik konklusjon bak rattet i en bil midt i trafikken, men faktum er at hun gjettet helt riktig. Astronomen var like bortkommen som den planeten han speidet etter på himmelen. Han kunne på et blunk regne ut hvor lang tid det tok å komme til månen med et romskip som gikk 28 290 kilometer i timen, men ble stående og klø seg i hodet

foran en elektrisk kaffetrakter. Hun hadde ikke kjent Amors ubestemmelige vingeslag på mange år, og denne mannen, så helt annerledes enn de andre hun hadde kjent i sine trettitre år, pirret hennes nysgjerrighet og virket tiltrekkende på henne.

Popo, som var ganske forskrekket over sjåførens vågale måte å kjøre på, ble også nysgjerrig på kvinnen som skjulte seg i en altfor stor uniform, med bjørnejegerlue på hodet. Han var ikke den som uten videre ga etter for sentimentale impulser, og hvis det skulle ha streifet ham at han kunne forføre henne, slo han straks tanken fra seg og følte at det ville være for besværlig. Min Nini, derimot, som ikke hadde noe å tape, var fast bestemt på å slå kloa i astronomen før han var ferdig med forelesningene sine. Hun likte den bemerkelsesverdige mahognifargen hans – skulle ønske at hun kunne få se hele ham – og noe sa henne at de to hadde mye til felles, han astronomien og hun astrologien, som etter hennes skjønn var omtrent det samme. Hun tenkte på at de to var kommet lange veier for å møtes på dette punktet på kloden og i livet, fordi det var noe som sto skrevet i stjernene. Allerede den gang var Nini opptatt av horoskopet, men overlot ikke alt til tilfeldighetene. Før hun tok initiativet til et overrumplingsangrep, hadde hun brakt på det rene at han var ungkar, at han satt godt i det økonomisk, at han hadde god helse og bare var elleve år eldre enn henne, selv om hun ved første blikk kunne se ut som datteren hans, hvis de hadde tilhørt samme rase. Mange år senere skulle Popo lattermildt fortelle at om hun ikke hadde slått ham knockout i første runde, ville han fremdeles gått omkring og vært forelsket i stjernene.

Den andre dagen satte foreleseren seg i forsetet for bedre å se sjåføren sin, og hun kjørte flere unødvendige runder i byen for å gi ham tid til å gjøre det. Den samme kvelden, etter at Nidia hadde servert sønnen sin mat og sørget for at han kom i

seng, tok hun av seg uniformen, dusjet, tok på seg leppestift og dukket opp hos sitt bytte under foregivende av å levere tilbake en mappe som var blitt liggende igjen i bilen, og som hun like gjerne kunne ha gitt ham neste morgen. Aldri før hadde hun fattet en så dristig beslutning på det erotiske området. Hun tok seg frem til bygningen gjennom noen isnende vindkast, bega seg opp til suiten, korset seg for å fatte mot og banket på. Klokken var halv tolv da hun definitivt gjorde sin entré i Paul Ditson IIs liv.

Min Nini hadde levd som en fange i Toronto. Om nettene hadde hun lengtet etter vekten av en mannshånd rundt livet, men hun var henvist til å klare seg selv og oppfostre sønnen sin i et land der hun alltid ville være en fremmed, så hun hadde ikke tid til romantiske drømmerier. Det motet hun samlet den kvelden for å komme seg bort til astronomens dør, var som blåst bort straks han lukket opp for henne i pyjamas, og det så ut som han hadde ligget og sovet. De ble stående og se på hverandre et halvt minutt, visste ikke riktig hva de skulle si til hverandre, for han hadde ikke ventet henne, og hun hadde ingen plan, men så ba han henne da komme inn, forbauset over hvor annerledes hun var uten uniformsluen. Han så beundrende på det mørke håret hennes, ansiktet med de uregelmessige trekkene og det litt skjeve smilet som han før bare hadde sett med stjålne øyekast. Hun stusset over forskjellen i størrelse mellom dem, for den var ikke så påfallende i bilen. Når hun sto på tå, kunne hun så vidt lukte på kjempens brystben. Hun merket seg straks hvor kaotisk rotete det var i den lille leiligheten og kom fort frem til at denne mannen virkelig trengte henne.

Paul Ditson II hadde brukt mesteparten av tilværelsen til å studere den gåtefulle oppførselen til astrallegemene, men visste

fint lite om kvinnelegemer og ingenting om kjærlighetens villveier. Han hadde aldri forelsket seg, og hans siste forhold hadde vært til en kollega ved fakultetet, som han var sammen med to ganger i måneden, en tiltrekkende jødinne og i god form til å være såpass gammel, og som alltid insisterte på å betale halve regningen på restauranten. Min Nini hadde bare elsket to menn, den hun var gift med, og en elsker som hun hadde skjøvet ut av hodet og hjertet for ti år siden. Hennes mann hadde vært en svimete kamerat, oppslukt av arbeidet og politisk aktivitet, hadde alltid vært på farten og altfor fjern til å tenke på hennes behov, og den andre hadde vært et forhold som aldri rakk å utfolde seg. Nidia Vidal og Paul Ditson II var klare for den kjærligheten som skulle forene dem helt til døden.

Jeg har mange ganger hørt beretningen, muligens i romans form, om mine besteforeldres kjærlighet, og det endte med at jeg lærte den utenat, ord for ord, som et dikt. Jeg kjenner selvsagt ikke til detaljene i det som skjedde bak lukkede dører den natten, men jeg kan forestille meg det ut fra mitt kjennskap til dem begge. Kunne Popo ha fått en mistanke, da han lukket opp for denne chilenske kvinnen, om at han var kommet til et skjellsettende veikryss, og at den veien han valgte, skulle bestemme hans fremtid? Nei, antagelig ikke, noe så banalt kunne ikke ha falt ham inn. Og Nini? Jeg ser henne skride frem som en søvngjenger mellom klær som lå slengt på gulvet og askebegre fulle av stumper, gå gjennom stuen, fortsette inn på soveværelset og sette seg på sengen, siden lenestolen og stolene var fylt av papirer og bøker. Han må vel ha satt seg på kne ved siden av henne for å slå armene rundt henne, og slik må de ha sittet en god stund og prøvd å finne en bekvem stilling i denne plutselig intime situasjonen. Kanskje begynte hun å bli kvalt av varmen, og han hjalp henne av med kåpen og støvlettene, og så kjærtegnet de hverandre nølende, rekognoserte hverandre, famlet

seg frem i sjelen for å forvisse seg om at de ikke tok feil. «Det lukter tobakk og dessert av deg. Og du er glatt og svart som en sel,» må vel Nini ha bemerket. Det utsagnet har jeg hørt så mange ganger.

Den siste delen av legenden trenger jeg ikke å dikte opp, for den har de selv fortalt. I dette første favntaket kom Nini frem til at hun hadde kjent astronomen i andre liv og i andre tider, dette var bare et gjensyn, og at stjernetegnene og tarotkortenes hemmeligheter kompletterte hverandre. «Enda godt at du er mann, Paul. Tenk om du i denne inkarnasjonen var blitt moren min …» sukket hun der hun satt i fanget hans. «Men siden jeg ikke er din mor, hva sier du til at vi gifter oss?» svarte han.

To uker senere kom hun til California sammen med sønnen, som mislikte å emigrere for andre gang, og utstyrt med et kjærestevisum for tre måneder, og da det gikk ut måtte hun enten gifte seg eller forlate landet. De giftet seg.

Min første dag i Chile vandret jeg rundt i Santiago med et kart, i en tung og tørr hete, mens jeg ventet på bussen som skulle bringe meg sørpå. Det er en moderne by, uten noe eksotisk eller pittoresk, det finnes ingen indianere i folkedrakter eller bydeler fra kolonitiden, holdt i dristige farger, som jeg hadde sett sammen med besteforeldrene mine i Guatemala eller Mexico. Jeg tok taubanen opp på en høyde, et must for alle turister, og dannet meg et bilde av byens størrelse, det så ut som den aldri endte, og av forurensningen som dekker den som en støvmettet tåke. Utpå ettermiddagen gikk jeg på den aprikosfargede bussen som skulle sørover, til Chiloé.

Jeg prøvde forgjeves å få sove, mens bussen slingret seg av sted, motoren durte og de andre passasjerene snorket, men for meg har det aldri vært lett å få sove, langt mindre nå, da jeg fremdeles hadde rester av det utsvevende livet i årene. I grynin-

gen stanset vi for å gå på toalettet og ta oss en kopp kaffe på en veikro, og så kjørte vi videre i flere timer til en enkel brygge der vi kunne strekke på bena og kjøpe empanadas med ost og skalldyr av kvinner kledd i hvite sykepleierkitler. Bussen kjørte om bord i fergen som skulle bringe oss over Canal de Chacao, en halvtimes stillferdig tur over et skinnende blankt hav. Jeg gikk av bussen for å lene meg mot relingen sammen med resten av de støle passasjerene, som i likhet med meg hadde vært fanget i setene sine i mange timer. Vi trosset den bitende vinden og så fulle av beundring på alle svalene som pilte som lommetørklær over himmelen, og toninas, en slags delfiner med hvit buk som danset av sted med fartøyet.

Bussen satte meg av i Ancud, på Isla Grande, den nest største byen i øyriket, og der måtte jeg ta en annen buss til landsbyen der Manuel Arias ventet på meg, men så oppdaget jeg at lommeboken var borte. Min Nini hadde advart meg mot de chilenske lommetyvene, som var like behendige som tryllekunstnere. De kan stjele sjelen din for et godt ord. Heldigvis hadde de latt meg beholde fotografiet av Popo og passet, som jeg hadde hatt i en annen lomme i ryggsekken. Jeg var alene og blakk i et ukjent land, men var det noe jeg hadde lært av de ulykksalige eventyrene det siste året, så var det å ikke la meg slå ut av små forviklinger.

I en av de små håndverksbodene på torget, der de solgte stoffer fra Chiloé, satt tre kvinner i en ring og pratet og strikket, og jeg antok at hvis de var som Nini, ville de hjelpe meg. Chilenske kvinner kommer straks folk til unnsetning i en knipe, især hvis det er en utlending. Jeg forklarte problemet på mitt vaklende spansk, og straks la de fra seg pinnene og tilbød meg en stol og en appelsinbrus mens de diskuterte saken og tok ordene ut av munnen på hverandre for å si sin mening. De ringte flere nummer på en mobil og skaffet meg skyss med en

fetter som skulle i samme retning og kunne ta meg med om et par timer, og ikke hadde noe imot å ta en liten avstikker for å bringe meg dit jeg skulle.

Jeg benyttet ventetiden til å se meg om i landsbyen og besøke et museum for kirkene i Chiloé, tegnet av jesuittiske misjonærer for tre hundre år siden og reist planke for planke av folk i Chiloé, som er dyktige snekkere og dyktige båtbyggere. Bygningene holdes oppe ved hjelp av sinnrike sammenfalsinger, uten en eneste spiker, og de hvelvede takene er båter som er snudd opp ned. Da jeg kom ut fra museet, møtte jeg hunden. Den var middels stor, halt, med stri, gråsprengt pels og en begredelig hale, men med en holdning som kunne ha vært et dyr med stamtavle verdig. Jeg bød på en empanada jeg hadde i ryggsekken, og den tok forsiktig imot den med de digre gule tennene, la den på bakken og så på meg med et blikk som klart og tydelig viste at den ikke hungret etter brød, men etter mitt selskap. Min stemor, Susan, drev med dressur av hunder, og hun hadde lært meg at jeg ikke måtte røre et dyr før det nærmet seg meg, som tegn på at det følte seg trygt, men denne gangen hoppet vi bukk over det protokollære, og vi kom godt ut av det med hverandre fra første stund. Sammen oppførte vi oss som turister, og til avtalt klokkeslett vendte jeg tilbake til de strikkende kvinnene. Hunden ble stående utenfor butikken, med bare den ene poten på dørstokken, veloppdragen som den var.

Fetteren drøyde med å komme, én time lenger enn varslet, og da dukket han opp i en varebil, stappfull til oppunder taket, og hadde dessuten med seg sin kone og et spedbarn. Jeg takket dem som hadde vært så snille mot meg, og som dessuten hadde latt meg låne mobilen, så jeg fikk ringt til Manuel Arias, og sa farvel til hunden, men den hadde andre planer, satte seg

foran føttene mine og feide bakken med halen og gliste som en hyene. Den hadde beæret meg med sin oppmerksomhet, og nå var jeg dens heldige menneskevenn. Jeg skiftet taktikk. «*Shoo! Shoo! Fucking dog!*» skrek jeg på engelsk. Den rikket seg ikke, mens fetteren betraktet opptrinnet med stor medlidenhet. «Ingen fare, frøken, vi kan godt ta med oss din Fákin,» sa han til slutt. Slik fikk det askegrå dyret sitt nye navn. For alt jeg vet, hadde den i sitt tidligere liv hett Prins. Det var med nød og neppe vi fikk plass i det stappfulle kjøretøyet, og en time senere kom vi til landsbyen der jeg skulle treffe bestemors venn, ifølge avtalen i kirken nede ved sjøen.

Landsbyen, som var grunnlagt av spanjolene i 1567, er blant de eldste i øyriket og har to tusen innbyggere, men ikke vet jeg hvor de var, for det var flere høner og sauer å se enn mennesker. Jeg satt en god stund og ventet på Manuel på trappen til en blå- og hvitmalt kirke, sammen med Fákin, iakttatt på trygg avstand av fire tause og alvorlige unger. Det eneste jeg visste om ham, var at han var en venn av bestemoren min, og at de ikke hadde sett hverandre siden 70-årene, men hadde holdt sporadisk kontakt, først per brev, slik man gjorde i forhistorisk tid, og siden med e-post.

Manuel Arias dukket endelig opp og kjente meg igjen ut fra det signalementet Nini hadde gitt i telefonen. Hva kunne hun ha sagt til ham? At jeg er en obelisk med et hår som er farget i fire grunnfarger, og med ring i nesen. Han rakte meg hånden og saumfor meg med et raskt blikk, studerte spor av blå neglelakk på de nedbitte neglene mine, den skitne jeansen og militærstøvlene som var malt med rosa spray, som jeg hadde fått i en av Frelsesarmeens butikker da jeg var tigger.

– Jeg er Manuel Arias, presenterte han seg på engelsk.

– Morn. Jeg er forfulgt av FBI, Interpol og en kriminell mafia i Las Vegas, ramset jeg opp for å forebygge misforståelser.

– Gratulerer, sa han.

– Jeg har ikke drept noen, og skal jeg være helt ærlig, tror jeg ikke de tar seg bryet med å lete etter meg i denne ytterste avkroken.

– Takk.

– Unnskyld, det var ikke meningen å si noe nedsettende om landet ditt. Egentlig er jo dette riktig pent, mye grønt og mye vann, men fy søren så langt borte det er!

– Fra hva da?

– Fra California, fra sivilisasjonen, fra resten av verden. Min Nini sa ikke at det skulle være kaldt her.

– Det er sommer, opplyste han.

– Sommer i januar, hvor er det det?

– På den sørlige halvkulen, svarte han tørt.

Dette lover ikke godt, tenkte jeg, fyren eier ikke humoristisk sans. Han inviterte meg på te mens vi ventet på en lastebil som skulle komme med et kjøleskap og skulle ha vært der for tre timer siden. Vi gikk inn i et hus som skiltet med en hvit fille heist opp på en påle, som et kapitulasjonsflagg, og det viste seg at de solgte nybakt brød. Det var fire rustikke bord med voksduk og ulike stoler, en disk og en ovn der en sotsvart tekjele sto og kokte. En tykk kvinne med en smittende latter hilste Manuel Arias med et kyss på kinnet og betraktet meg litt forvirret før hun bestemte seg for å kysse meg også.

– Amerikansk? spurte hun Manuel.

– Synes det ikke på henne? sa han.

– Hva har skjedd med hodet hennes? la hun til og pekte på det fargede håret mitt.

– Jeg er født sånn, opplyste jeg litt støtt.

– Gringuitaen snakker som folk! utbrøt hun henrykt. – Bare sett dere, så kommer jeg med te.

Hun tok meg i armen og satte meg kontant ned på en av sto-

lene mens Manuel forklarte at i Chile er *gringo* en hvilken som helst person som er blond og engelsktalende, og når de bruker diminutivformen – *gringuito* eller *gringuita* – er det vennlig ment.

Vertinnen kom med posete og en pyramide med duftende brød som var tatt rett ut av ovnen, smør og honning, og så satte hun seg ned sammen med oss for å passe på at vi spiste skikkelig. Om litt hørte vi en prustende lastebil som kom skranglende bortover den gruslagte gaten med alle hullene, med et kjøleskap vaklende bakpå planet. Kvinnen stakk hodet ut av døren, plystret, og straks kom flere ungdommer ilende for å hjelpe til med å laste av kjøleskapet og bære det ned til stranden og få det opp i motorbåten til Manuel på en plankebro.

Farkosten var omtrent åtte meter lang, av glassfiber, malt hvit, blå og rød, fargene i det chilenske flagget som vaiet i baugen, nesten maken til Texas' flagg. På siden sto navnet: «Cahuilla». De surret fast kjøleskapet så godt det lot seg gjøre i vertikal stilling og hjalp meg om bord. Hunden diltet patetisk etter. Den har en halvt forkrøplet fot og går sidelengs.

– Og den der? spurte Manuel.

– Den er ikke min, den klengte seg bare på meg i Ancud. Jeg har hørt at chilenske hunder er veldig intelligente, og denne er av god rase.

– Det må være schæfer blandet med foxterrier. Den har kropp som en stor hund og føtter som en liten, mente Manuel.

– Når den blir vasket, skal du selv få se hvor fin den er.

– Hva heter den? spurte han.

– *Fucking dog* på chilensk.

– Hva?

– Fákin.

– Vi får håpe at din Fákin oppfører seg pent mot kattene

mine. Du må binde ham om natten, så han ikke flyr omkring og dreper sauer, sa han strengt.

– Det blir ikke nødvendig. Han skal sove sammen med meg.

Fákin la seg flat i båten med snuten mellom forlabbene, og der ble han liggende uten å slippe meg med blikket. Han er ikke kjærlig av seg, men vi forstår hverandre på floraens og faunaens språk: telepatisk esperanto.

Fra horisonten kom det veltende et skred av mørke skyer, og det blåste kjølig, men havet var stille. Manuel lånte meg en ullponcho, og så sa han ikke et ord mer, oppslukt som han var av roret og apparatene sine, kompass, GPS, sjømannsradio og hvem vet hva mer, mens jeg kastet skrå blikk på ham. Min Nini hadde fortalt at han var sosiolog eller noe sånt, men i den lille båten kunne han gått for å være sjømann, middels høy, tynn, sterk, sener og muskler, garvet av den salte brisen, med markante rynker, stivt og kort hår, øyne av samme gråfarge som håret. Jeg er ikke så flink til å anslå alderen til gamle mennesker. Denne mannen tar seg flott ut på avstand, for han går fremdeles med raske skritt, og han hadde ikke fått gamle folks pukkel, men på nært hold ser man jo at han er eldre enn Nini, la oss si noen og sytti år. Jeg har falt som en bombe ned i livet hans. Jeg vil måtte gå som på nåler, så han ikke angrer på at han ga meg husvære.